

Pääsiäiskauden kuudennen viikon keskiviikko

Kristus nousi kuolleista!

Päivän epistola

(Ap.t. 18: 22 - 28)

”Niinä päivinä Paavali nousi Kesareassa maihin ja jatkoi edelleen Jerusalemiin. Hän tervehti seurakuntaa ja matkasi sitten Antiokiaan. Viivyttyään siellä jonkin aikaa hän lähti taas matkaan, vaelsi Galatian ja edelleen Frygian halki ja rohkaisi kaikkialla opetuslapsia. Efesokseen tuli Apollos, Aleksandriassa syntynyt juutalainen, joka oli etevä puhuja ja tunki kirjoitukset perin pohjin. Hänelle oli opetettu Herran tie, ja pyhää intoa hehkuen hän julisti sanaa ja opetti tarkoin Jeesuksesta, mutta hän tunki vain Johanneksen kasteen. Apollos alkoi rohkeasti puhua synagogassa. Kuultuaan hänen julistustaan Priscilla ja Aquila ottivat hänet huostaansa ja perehdyttivät hänet tarkemmin Jumalan tiehen. Kun Apollos sitten halusi lähteä Akhaiaan, veljet kannustivat häntä ja kirjoittivat opetuslapsille, että nämä ottaisivat hänet suopeasti vastaan. Akhaiaan saavuttuaan hän Jumalan armosta oli suureksi avuksi uskoville. Kaikkien kuullen hän vakuuttavasti kumosi juutalaisten väitteet ja osoitti kirjoituksiin vedoten, että Jeesus on Messias.”

Paavali palasi toiselta lähetysmatkalta. Alkuperäisessä kreikkalaisessa tekstissä ei mainita Jerusalemiä, mutta se tulee esille tekstissä muodossa ”mentyään ylös”, sillä Jerusalemi sijaitsee ylhäällä. Käynti Jerusalemissa oli nähtävästi lyhyt, Apostolien teot mainitsee vain, että Paavali ”tervehti seurakuntaa”. Sieltä Paavali siirtyy Antiokiaan ja aloittaa kolmannen lähetysmatkan kiertäen jo aikaisemmin perustamissaan seurakunnissa ”rohkaisten opetuslapsia”.

Paavali siis kiertää perustamissaan seurakunnissa. Sen lisäksi hän huolehti perustamistaan seurakunnista lähettäen niihin lähetyskirjeitä. Hän oli tietoinen perustamiensa seurakuntien tilanteesta ja piti niistä edelleen huolta. Kolmannen lähetysmatkan alkuun voidaan ajoittaa esimerkiksi Paaalin yhteydenpito Korinttoon.

Paavali oli aikaisemmin käynyt lyhyesti Efesoksessa. Hänen mainitaan käyneen synagogassa ja keskustelleen juutalaisten kanssa. Hän oli luvannut tulla uudelleen ”jos Jumala suo” (vrt. Ap.t. 18: 19 - 21). Efesokseen hän oli tullut Priscillan ja Aquilan kanssa, jotka hän oli tavannut Korintissa. Nämä olivat juutalaisia, aviopari, jotka olivat paenneet Roomasta. Heistä tuli kristittyjä. Priscilla ja Aquila jäivät Efesokseen.

Efesokseen tuli Apollos, Aleksandriassa syntynyt juutalainen, joka opetti Jeesuksesta, mutta tuns vain Johanneksen kasteen. Apollos julisti synagogassa. Hän toimi ”pyhää intoa hehkuen”. Priscilla ja Aquila ottivat hänet huomaansa ja opettivat Apolloselle tarkemmin Jumalan tien. Apollosen opettaminen tapahtui siis yksityisesti, Priscilla ja Aquila eivät nollaneet Apollosta julkisesti. Apollos myös oli nöyrä, sillä hän otti vastaan avioparin (siis myös naisen) opetuksen. Jumalan tie tarkoittaa elämistä kristittynä (vrt. Ap.t. 9: 2). Herran tien varhaisena esikuvana voidaan nähdä ote profeetta Jesajan kirjasta (Jes. 40: 3) sekä Qumranin tekstit. Apostolien teoissa Herran tie löytyy useista kohdista (Ap.t. 19: 9, 23; 22: 4; 24: 14, 22). Efesoksesta Apollos siirtyi Akhaiaan ja opetti, että Jeesus on Messias. Hänen opetuksensa on nyt yhdenmukainen Paavalin opetuksen kanssa.

Akhaian roomalaisen provinssin pääkaupunki oli Korinto. Paavali kirjeissään toteaa Apollosen vaikuttaneen täällä (vrt. 1. Kor. 1: 12; 3: 1 – 9, 21 – 23).

Päivän evankeliumi

(Joh. 12: 36 – 47)

”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Niin kauan, kuin teillä on valo, uskokaa valoon, jotta teistä tulisi valon lapsia.” Tämän sanottuaan Jeesus lähti ja poistui heidän näkyvistään. Vaikka Jeesus oli tehnyt monia tunnustekoja ihmisten nähden, nämä eivät uskoneet häneen. Näin kävi toteen profeetta Jesajan sana: - Herra, kuka uskoi meidän sanomamme? Kenelle ilmaistiin Herran käsivarren voima? He eivät voineet uskoa, sanoohan Jesaja toisessa kohden: - Hän on sokaissut heidän silmänsä ja paaduttanut heidän sydämensä, jotta he eivät silmillään näkisi eivätkä sydämellään ymmärtäisi, jotta he eivät kääntyisi enkä minä parantaisi heitä. Näin Jesaja sanoi, koska oli nähnyt Kristuksen kirkkauden; juuri Kristusta hän sanoillaan tarkoitti. Kaikesta huolimatta monet hallitusmiehistäkin uskoivat Jeesukseen. Fariseusten pelossa he eivät kuitenkaan tunnustaneet sitä, jottei heitä erotettaisi synagogasta. Ihmisten antama kunnia oli heille rakkaampi kuin Jumalan antama. Jeesus huusi kovalla äänellä: ”Joka uskoo minuun, ei usko minuun, vaan lähettäjääni. Joka näkee minut, näkee lähettäjäni. Minä olen valo ja olen tullut maailmaan siksi, ettei yksikään, joka minuun uskoo, jäisi pimeyteen. Jos joku ei noudata minun sanojani, vaikka on ne kuullut, en minä häntä tuomitse. En ole tullut tuomitsemaan maailmaa, vaan pelastamaan sen.”

Ajankohta tälle puheelle on Jerusalemiin ratsastamisen jälkeen. Tätä ennen Jeesus on opettanut ja tehnyt monia tunnustekoja. Hän oli toiminnallaan saanut aikaan kaksi ryhmää, ne, jotka uskoivat Häneen ainakin suurena opettajana, ja sitten ne, jotka vastustivat Häntä. Tämä on syy, miksi Jeesus

vetäytyi tästä tilanteesta.

Evangelista tuo tässä esille profeetta Jesajan sanat, joilla perinteisesti kuvattiin Israelin epäuskoa (Jes. 53:1 ja 6: 10). Samalla tavalla kuin Abraham oli nähnyt etukäteen Jeesuksen päivät (Joh. 8: 56), myös Jesaja näki Kristuksen kirkkauden. Evankeliumin kirjoittaja lainauksessaan todistaa todeksi profeetan ennustuksen. Qumranin teksteissä valon lasten vastakohtana mainitaan pimeyden lapset.

Miksi Jeesus Kristus tuli maailmaan, jos Hän jo etukäteen tiesi sen, että juutalaiset torjuvat Hänet? Yksi syy on se, että Hän tuli maailmaan, jotta juutalaiset eivät sanoisi, että he olisivat uskoneet, jos Kristus olisi tullut maailmaan. Nyt he eivät näin voi tehdä, sillä Kristus tuli maailmaan, mutta he eivät halunneet uskoa. Toinen syy Kristuksen maailmaantulolle on se, että pelastus ei koske vain juutalaisia, vaan kaikkia, jotka uskovat Häneen.

Jesajan kirjan lainauksessa todetaan, että ”Hän on sokaissut heidän silmänsä, jotta he eivät silmillään näkisi eivätkä sydämellään ymmärtäisi, jotta he eivät kääntyisi enkä minä parantaisi heitä.” Sanonta sokaista silmät ei merkitse sitä, että Jumala on sokaissut heidät omalla toiminnallaan. Kyse on siitä, että heissä ei ole Jumalalle tilaa, Jumala puuttuu näiden ihmisten elämästä. Ihmisellä on vapaa tahto ja nämä ihmiset torjuvat Jumalan. Jesaja kertoo edeltä käsin tästä ihmisten väärästä toiminnasta.

Kirkon opettajat lainaavat tässä yhteydessä erästä asiaa maailmankaikkeudesta. Jumala on aurinko, joka säteilee aina. Maapallo pyörii oman akselinsa ympäri. Aurinko siis ei estä säteilyään, mutta maapallon toiminta määrittää sen, mihin auringon valo paistaa. Paatunut ihminen on sellainen, joka on kääntänyt selkensä (pysyvästi?) auringolle, tässä esimerkissämme Jumalalle. Tällöin ihminen ei ymmärrä mitään, mitä hänen tulisi hengellisesti nähdä. ”Enkä minä parantaisi heitä” viittaa Kristuksen toimintaan. Paatunut ihminen torjuu Kristuksen ja tällainen ihminen vaeltaa synnin pimeydessä.

”Herra, kuka uskoisi meidän sanomamme? Kenelle ilmaistiin Herran käsivarren voima?” Sanoma viittaa Kristuksen opetukseen. Kreikkalainen tässä yhteydessä käytetty sana tarkoittaa kirjaimellisesti ”jotain kuultua”. Herran käsivarren voima tarkoittaa Jeesuksen tekemiä ihmeitä.

Monet hallitusmiehistäkin uskoivat, mutta fariseusten pelosta eivät uskaltaneet tunnustaa uskoaan pelätessään erottamista synagogasta ja sitä, että menettäisivät ihmisten antaman kunnian. Heistä oli tullut muiden ihmisten mielipiteiden orjia. Heitä ei johdeta Jumalan tahdon vaan ihmisten tahdon mukaan. Näistä monista juutalaisten johtomiehistä mainitaan Uudessa testamentista nimeltä vain

Nikodemos ja Joosef Arimatialainen, jotka erottuvat muista johtajista siinä mielessä, että heillä oli rakkaus Jeesusta kohtaan (vrt. Jeesuksen hautaaminen Matt. 27: 57 – 60; Mark. 15: 43 – 46; Luuk. 23: 50 – 53; Joh. 19: 38 – 42).

Sitten on viimeinen julkinen puhe, missä Jeesus paljastaa itsensä. Se on yhteenveto Hänen koko opetuksestaan. Se heijastaa saman sanoman, minkä Jeesus puhui Nikodemokselle (Joh. 3: 16 – 19). ”Joka uskoo minuun, ei usko minuun, vaan lähettäjäni.” Tässä paljastuu se, että Jeesus ja Jumala ovat sama asia. Se tulee tarkasti esiin myös suomenkielisessä käännöksessä. Tässä ei sanota ”uskoo Minua” vaan ”Minuun”. Kyse ei ole vain Jeesuksen opetuksesta vaan myös Hänen persoonastaan. Se merkitsee Kristukseen luottamista Jumalana.

”Joka näkee minut, näkee lähettäjäni.” Jumalaa Isää ei fyysisesti voi nähdä. Mutta se, joka näkee (tunnustaa) Jeesuksen, näkee sielunsa silmillä myös Jumalan Isän, sillä He ovat yhtä. Opettaessaan tästä kirkkoisät ovat käyttäneet esimerkiksi seuraavaa vertausta. Vettä pulppuava lähde on Isä, puro, joka virtaa lähteestä on Poika ja vesi on Pyhä Henki. Se, joka ammentaa purosta vettä, on yhteydessä Pyhään Kolminaisuuteen.

Jeesus on maailman valo ja Hänen tehtävänsä on pelastaa se. Ne pelastuvat, jotka uskovat Häneen. Jo Vanhassa testamentissa nousee esille valon teema. ”Sinun sanasi on lamppu, joka valaisee askeleeni, se on valo minun matkallani” kuvaa Jumalan opetusta elämää ohjaavana valona (Ps. 119: 105). Jumalaa kuvataan elämän lähteenä, josta me saamme valon (Ps. 36: 10). ”Lähetä valosi ja totuutesi! Ne johdattakoon minua, ne viekööt minut pyhälle vuorellesi, sinun asuntoihisi” (Ps 43: 3).

”En ole tullut tuomitsemaan maailmaa, vaan pelastamaan sen.” Maailman pelastaminen on Kristuksen tehtävä. Mutta on ihmisiä, jotka eivät pelastu. Tämä johtuu vapaasta tahdosta, jota Jumala kunnioittaa. Jeesus ei tuomitse heitä, sillä he ovat itse omilla valinnoillaan jo tuominneet itsensä.

Tämänpäiväisessä tekstissä ei ole puheen loppuosaa. Siinä todetaan, että se, joka torjuu Jeesuksen ja Hänen opetuksensa, tulee saamaan tuomion. Tässä osaa tekstiä on heijastus 5. Mooseksen kirjasta: ”Siksi minä annan heidän omien jälkeläistensä joukosta nousta profeetan, joka on sinun kaltaisesi; minä panen sanani hänen suuhunsa, ja profeetta puhuu kaiken, minkä minä olen hänen puhuttavakseen annan. Jos joku ei kuuntele niitä sanoja, jotka hän minun nimissäni puhuu, minä itse vaadin tilille sen miehen” (5. Moos. 18: 18 – 19).